

v e r e n i g i n g
O R D E D E R V E R D R A A G Z A M E N
Kon. goedgekeurd d.d. 22 februari 1958 nr. 58 gevestigd te 's-Gravenhage

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV" Den Haag

Uitsl. voor verslagen en abonn.: DOVENETELWEG 57^a 2555 TH Den Haag t. 684541
Secretariaat: TALINGLAAN 21 2566 VN Den Haag t. 634101

W E E K B L A D

nadruk verboden

2de jaargang nr. 19

4 januari 1980

x in de kantlijn betekent de vraag

- " " " " het antwoord

Goeden avond vrienden.

U weet, dat wij niet alles weten en ook wel eens een fout kunnen maken. Denkt dus zelf na over dit onderwerp, dat uzelf aan het begin van dit jaar hebt gesteld:

P R O M E T H E U S

=====

(h e r o m s t e n w a a r d e)

Het verhaal kent u waarschijnlijk. wel: Prometheus stal het vuur van de Goden. Als wraak ketenden dezen hem aan een rots, waar hij de gehele dag lekker in de zon hing, terwijl er zo nu en dan vogels kwamen om iets van zijn lever te snoepen, kennelijk onder het motto dat lever gezond voor U is.

Maar het is maar een verhaal. Het is een van de vele verlossings of inwijdingsverhalen die lange tijd opgang hebben gemaakt en het ook nu nog goed doen. Maar de werkelijkheid die achter deze vertelling schuilt is toch wel een enigszins andere dan u waarschijnlijk verwacht. Wanneer U het mij toestaat zou ik eerst iets over die achtergronden willen zeggen.

Ik weet niet of het u bekend is dat men in zeer oude graven zowel in Arabie en Azie zowel als in Peru platina sierraden of klompen van dit metaal in gesmolten vorm heeft gevonden.

Het opmerkelijke hierbij is, dat dit platina uit tijden ver voor Christus schijnt te stammen. Mogelijk vindt u dit niet zo belangrijk tot u zich realiseert, dat de smeltemperatuur van dit metaal rond 1800° Celsius bedraagt.

Dat betekent in ieder geval al, dat de mensen in de oudheid heel wat meer konden, dan men op grond van de moderne gegevens over die tijd pleegt te veronderstellen.

In de buurt van het oude Babylon groef men resten op van oude kennelijk elektrische batterijen. Het betreft hier potjes die, gezien resten van de inhoud en hun vorm en opstelling ongeveer een gelijke functie hadden als

de staafbatterijen van uw dagen.

Nog interessanter is het feit, dat ook in China enkele dergelijke potjes zijn gevonden waarin men vreemd genoeg ook nog resten van aluminiumoxide aantrof. De omhulsels waren in dit geval van een sobert ondoorzichtige glas gemaakt.

Daaruit kan men besluiten, dat men dus reeds in de verre oudheid aluminium kende. Maar voor je uit beauxiet aluminium kunt winnen moet je over een grote technische kennis beschikken.

Ik wijs er op dat gezien de plaats waar zij werden aangetroffen al deze dingen tenminste tussen de 3000 en 5000 jaren geleden zijn gemaakt. Er is dus in het verleden heel wat kennis geweest, die niet overgeleverd werd.

Nu weten wij, dat die kennis vaak bewust vernietigd werd. Zo heeft men in Alexandrie, een van de belangrijkste wetenschappelijke centra van de oudheid, jaren lang de badhuizen gestookt met de geschriften, die van de grote bibliotheek waren overgebleven en later zelfs met geweld voor dit doel de rollen stal uit een soort dependance, waarin men getracht had de belangrijkste overgebleven werken voor verdere vernietiging te redden.

Het drama hiervan ontgaat de doorsnee moderne mens, die maar al te graag denkt dat de mensen van heden reeds lang weer alles hebben uitgevonden. wat de mensen uit het verleden eens wisten.

Maar is dit wel waar? Er bestaan nog steeds hard-goud alliajes, die men nog niet kan namaken. En wanneer je gaat kijken naar de grote rotsblokken die men in de oudheid wist te verplaatsen, rijzen er eveneens vragen: is de stelling, dat de moderne mens technisch verder gevorderd is dan zijn voorvaderen wel geheel juist?

Nabij een plaatsje in de noorpunt van Chili kun je nog steeds een heel oude steengroeve vinden. Rond ander-halve kilometer van de plaats waar zij kennelijk gewonnen werd, ligt daar een grote steenklomp weegt meer dan 800 ton. Hoe heeft de primitieve mens van eens dan een dergelijke massa kunnen verplaatsen? Er zijn geen sporen te vinden in de steen of langs de weg vanuit de steengroeve, waaruit men kan besluiten, dat men b.v. deze rots heeft versleept.

Wanneer wij dus het prometheusverhaal bezien, dienen wij ons allereerst te realiseren, dat het hier gaat om eensoort gedramatiseerde legende die zeer waarschijnlijk zijn bron heeft gevonden in een periode, waarin het menselijke kunnen aanmerkelijk hoger stond dan men zich dit vandaag de dag nog kan voorstellen.

De naam Prometheus stamt uit het grieks en maakt duidelijk, dat wij hier te maken hebben met een oude overlevering waaraan griekse schrijvers en denkers op hun wijze vorm gegeven hebben.

Indien wij rekening houden met alle gegevens, die in de oude en meest uitgebreide vorm van de legende worden genoemd, dan is het op zijn minst zeer waarschijnlijk, dat deze legende eerder stamt uit Afganistan of mogelijk zelfs uit het zuidwestelijke deel van het oude Indie.

De beschreven rotsen, de vogels, zoals die beschreven worden, tref je n.l. practisch niet aan in Griekenland zelf, terwijl de door mij genoemde landen over een dergelijke scenerie in grote mate beschikken en de hier als door de goden gezonden monsters beschreven vogels in de vrije natuur zelfs nu nog wel voor plegen te komen, terwijl zij volgens reisbeschrijvingen zelfs nog anderhalve eeuw geleden hier veelvuldig voorkwamen.

Stel u nu om de achtergrond en persoon van het voorbeeld voor deze prometheus dichter bij de werkelijkheid te brengen een het volgende voor:

Er is in het verleden sprake geweest van een machtige technocratie. Mogelijk hebben de technici van eens zich magiers of priesters genoemd, maar wij zouden hen technocraten noemen, omdat zij veel macht en gezag ontleenden aan een technisch kunnen, aan het bezitten van een grote

wetenschap.

Deze mensen beschikten over gegevens waardoor het hen mogelijk was het gewone volk in bedwang te houden en gelijktijdig zelve een voor ons zeker in die tijd niet voor te stellen welvaart en luxe konden genieten.

Stel nu verder eens, dat er een man is geweest - waarschijnlijk een hooggeplaatste edele of een prins - die het met het optreden van deze kaste niet eens was en daarom bepaalde delen van die geheime kennis aan de gewone mens heeft overgeleverd.

Het is duidelijk, dat zoiets een heel grote spanning in een dergelijke maatschappij en al even begrijpelijk is het, dat de heersende kaste alles zal doen wat voor haar mogelijk was om deze aantasting van haar macht en rechten teniet te doen.

Denk vergelijkend nu maar eens aan wat er in Egypte is gebeurd met Ichnaton - die toch zelf de regerende vorst was. Hij probeerde in feite de alomvattende heerschappij van de priesters te beknotten en in de plaats van hun leringen een meer algemene benadering van een enkele God te stellen.

De man had zelfs een stad gebouwd en bleef enige tijd aan de macht. Maar zijn tegenstanders hebben niet slechts hem, zijn gezin en alle belangrijke volgelingen gedood, zij hebben zelfs de stad die hij bouwde zodanig vernield, dat er geen steen meer op de andere bleef, hebben alle beelden vernield waarop zij de hand konden leggen enz. enz.

Want wat deze vorst probeerde betekende een algehele versterking van de tot dan toe bestaande orde en dit kon men eenvoudigweg niet gedogen, zelfs niet van een levende inkarnatie van een belangrijke god op aarde.

Ook in het geval van de werkelijke figuur achter Prometheus zal men rigoreus te werk zijn gegaan en men zal het volk duidelijk gemaakt hebben, wat de straffen wel waren voor een dergelijk optreden.

Het was niet voldoende de man zelf en mogelijk zijn volgelingen wreed en in het openbaar ter dood te doen brengen. Er moest iets komen, wat een ieder zou herinneren aan het lot van degenen, die zich tegen de goden - lees de heersende groep - probeerde te verzetten.

Gezien de wijze waarop men ook met wetten e.d. te werk placht te gaan in het verleden is het denkbaar, dat men een beeld aan een rots heeft gehangen zodat het op moest vallen aan allen, die er voorbij kwamen en hoog gehoor dat men het met enige moeite zelfs in een nabijgelegen plaats kon zien.

Het is denkbaar, dat men dit beeld soms ook omgaf met vuren en om de aandacht er op te trekken er een gat in heeft gemaakt, waarin men vlees legde voor roofvogels, zodat een ieder steeds weer kon zien, hoe het afloopt met hen, die geheimen openbaren en kennis "stelen". Het is denkbaar, dat men de eenvoudige mensen heeft wijs gemaakt, dat de ziel van de misdadiger in dit beeld gebannen was en dus a.h.w. blijvend zo moest lijden en de aanvallen van de roofvogels moest ondergaan.

Denk niet, dat dit uitzonderlijk is. Het afbeelden van misdadigers of verslagen vijanden en het lot, dat zij moesten ondergaan, was in bepaalde kulturen en tijd een veel voorkomend verschijnsel, terwijl het bestraffen van iemand door afbeeldingen van zijn persoon aan bepaalde behandelingen te onderwerpen eveneens een veel voorkomend gebruik was. In de oude steden van Mesopotamie, maar ook in b.v. Egypte treffen wij aanwijzingen aan, die doen vermoeden, dat iets dergelijks in grotere gebieden gangbaar was.

Wat ons opeens in een geheel andere opvatting van de legende terecht doet komen: Prometheus is geen esoterische verlossersfiguur die opstijgt naar het verblijf van de goden om daar het hemelvuur te stelen en dit de mensen te geven. Hij is een mens, die doordringt in de kennis en geheimen van een bepaalde kaste geworden, die zo bepaalde geheimen voor anderen dan

kasteleden.

Mogelijk acht u dit verschil niet zo heel groot. Maar dan hebben wij inplaats van met een verlossersfiguur wel opeens te maken met een revolutionair. Een benadering die degenen, die zich esoterisch met de legende van Prometheus bezig plegen te houden waarschijnlijk nogal teleur zal stellen.

Want de mensen voelen meer voor de bijna bovenmenselijke held, die geduldig zijn lijden draagt omdat hij de vreugde beseft van een mensheid die voortaan over het vuur kan beschikken. En in de plaats hiervan krijgt u nu te maken met een fanaat die mogelijk wel met vreugde zijn eigen dood heeft aanvaardt en eigen lijden niet heeft geteld, maar dan toch voornamelijk omdat hij weet iets tot stand te hebben gebracht dat door de heersers nimmer meer zal kunnen worden terug gedraaid. En de grootste teleurstelling is waarschijnlijk het feit, dat men niet meer te maken heeft met een soort strijd tussen goden en mensen, maar tussen mensen en mensen.

Zodra men echter begint te vergeten, dat de mensen van vroeger ook veel geweten kunnen en waarschijnlijk ook zullen hebben en daarbij bovendien over het hoofd wil zien, dat deze waarschijnlijk door betrekkelijk weinige mensen beheerste kennis juist onder de invloed van machtsminnaars te loor is gegaan, verliest men ook een ander feit uit het oog: het feit dat de overlevering over iemand, die eens zoveel voor zovelen tot stand heeft gebracht eeuwen lang blijft doorklinken.

Maar op die overleveringen proberen de machthebbers een greep te krijgen door de feiten en de figuren steeds meer van de werkelijkheid te vervreemden.

Een goed voorbeeld zien wij bij Jezus. Wanneer wij Zijn optreden goed ontleden blijkt steeds weer, dat Hij in de eerste plaats binnen zijn gemeenschap een revolutionair was. Wat hij doet is in feite een sociale omwenteling inluiden, wat heel iets anders is dan een alleen maar brengen van een geestelijke verlossing. Maar die kant van Zijn leven vergeet men ook maar al te graag.

Want de legende heeft zich gevormd tot de zelfs volgens de evangeliën toch vaak zeer menselijke Jezus is geworden tot een in aureool gehulde schim, waaraan al het menselijke vreemd zou zijn behalve dan in de gestalte.

Het is begrijpelijk, dat de gevestigde machten wat zullen zitten met een visie op b.v. Promethues als een revolutionair, die in de allereerste plaats een technisch-sociale omwenteling tot stand bracht.

Ook hieraan kunnen wij allerhande betekenissen gaan ontleunen. Maar die klinken dan niet meer zo werkelijkheidsvreemd en hoogdravend. Want het is dan opeens niet alleen meer een kwestie van in je innerlijk opstijgen tot je het goddelijk licht hebt bereikt, om dit dan uit te dragen onder de mensen, zelfs indien dit offers vergt en je eraan mogelijk zelfs ten onder zoudt kunnen gaan.

Toch lijkt het er wel wat op. Want de les, die je aan de legende vanuit mijn visie kunt verbijden luidt, dat alles wat je voor de mensheid bereiken kunt belangrijker is dan hetgeen er met jezelf gebeurt.

En ook dit lijkt mij toch wel een zeer belangrijke stelling. De zin van alle menselijk leven, zo kun je nu stellen, is gelegen in hetgeen hij voor anderen weet te betekenen.

Waarmede je ondanks alles toch wel in de richting van de esoterie gaat. Want het kost nu eenmaal moeite om afstand te doen van de illusies die je omtrent jezelf pleegt te koesteren. En vaak is het nog moeilijker je te onttrekken aan de illusies, die anderen omtrent je koesteren.

Het is een zaak van veel moed en doorzettingsvermogen om zover te komen, dat je jezelf kunt aanvaarden, zoals je werkelijk bent.

En dat is dan pas het begin. Want degeen die zich innerlijk erkend heeft voor hetgeen hij wezenlijk en werkelijk is, zal dan toch ook waar moeten maken naar buiten toe, wat hij wezenlijk en werkelijk is.

Het is niet alleen maar een kwestie van een "ik weet nu wie ik ben en zal daardoor later in het koninkrijk der hemelen terecht komen of ingewijd worden!" Het is eerder een "nu ik weet, wat ik werkelijk ben, weet ik ook, wat ik voor de mensheid werkelijk kan doen. Want alleen wanneer ik de mogelijkheden die er in mij bestaan gebruik om anderen betere mogelijkheden te geven heb ik werkelijk iets te betekenen."

En dan die eeuwige straf van Prometheus. De eeuwige straf is iets, waarmede men op aarde altijd al heel royaal geweest is. Wat ook begrijpelijk is: wanneer je iemand dertig dagen geeft, kost dat geld. Wanneer je hem tot de eeuwige verdoemenis veroordeelt kost het niet, want dat moet God voor zijn rekening nemen.

Bovendien nemen de mensen ook wanneer zij gelovig zijn het risico van dertig dagen of desnoods een paar jaren straf op aarde nog wel, wanneer zij menen dat het de moeite waard is. Maar het denkbeeld eeuwig te moeten sudderen als een soort bovennatuurlijke speklap in de helse braadpan is voor velen een niet meer te aanvaarden denkbeeld.

En het is dit denkbeeld, dat machthebbers en zij, die het leven van de mensen voor hen willen bepalen, hen steeds weer aanpraten. En denk niet, dat dit alleen geldt voor het christendom, want zelfs in de oudheid was de voorstelling van de onderwereld het meest onaangename wat men zich maar kon voorstellen.

In de onderwereld is volgens zelfs de oudste verhalen alles bleek en schimmig, alles vervelend, frustrerend, pijnlijk. Door te zeggen, dat iemand tot een dergelijke straf veroordeeld zal zijn maak je in een gelovige gemeenschap zo iemand gelijktijdig los uit alle bestaande menselijke relaties, zeker wanneer je laat weten dat degene die met zo iemand nog omgaat ook zelf in de hel zal komen.

De banvloek is een van de belangrijkste machtsmiddelen geweest van het middeleeuwse christendom. En laat ons nu maar hopen dat de huidige Paus begrijpt, dat dergelijke banspreuken in deze dagen veel minder invloed hebben dan eens. Maar ja, laat hij het maar niet horen, anders zou het mogelijk hem en de zijnen te machtig worden.

Het denkbeeld van de eindeloze doem houdt twee dingen in. In de eerste plaats wordt zo voor de vereerder van Prometheus duidelijk, dat elk offer dan eens gebracht werd een blijvend offer is, al is het alleen maar omdat het voort zal leven door de verandering die het tot stand heeft gebracht.

Maar in de tweede plaats wordt duidelijk, dat het offer maar eenmaal en dan voor altijd gebracht behoeft te worden, maar eeuwig zal leven in alles, wat het mogelijk maakte of veroorzaakte. Je bent niet gebonden aan het offer bij voortdurende, maar het offer blijft steeds actueel.

Daarom ook is in het denken van de mensen Prometheus voor eeuwig geketend aan de rotsen. Het is echter niet zijn wezen, maar het herinneringsbeeld voor anderen, dat als zodanig altijd kenbaar is en gemarteld schijnt te worden.

Kortom, de lijdende is in feite een schim, die grotendeels door het menselijke denken wordt gemaakt. Jijzelf bent vrij, want je gaat verder omdat je jezelf bent en jezelf keept.

Ik dacht, dat deze laatste konklusie op zich reeds zeer waardevol is. Ofschoon het beeld van een ik, dat zichzelf blijft natuurlijk niet zo aantrekkelijk voor de mensen die wel goed voor anderen willen zijn maar dan ook voor hun daden jantje kontantje een goddelijk loon menen te mogen verwachten.

Iets, wat er werkelijk niet in zit. Wanneer er mensen zijn die beweren

dat God hen reeds op aarde heeft beloond voor hun vroomheid kun je er wel zeker van zijn, dat achter die vroomheid nog heel iets anders schuilgaat.

Want al stellen zij het soms zeer geloofwaardig voor, er bestaat geen loon en geen straf in de betekenis, waarin zij die begrippen hanteren. Het ik is zichzelf, gaat steeds verder, maar moet altijd weer zichzelf waar maken. En voor een mens betekent dit, dat het ik zichzelf moet maken tot een factor waardoor het geheel van de kenbare mensheid a.h.w. een stapje verder kan komen.

Ik weet, dat mijn Prometheus-exegese niet bepaald overeenstemt met al het fraaie wat men in dit verband pleegt te lanceren. Toch verbaast dit mij enigszins:

Wanneer je praat over de luchtvaart in Atlantis, dan gelooft men je graag en ziet men reeds prehistorische priesters in een prehistorische DC8 door de lucht suizen - waarschijnlijk bovendien dank zij het gebruik van gedachtenkracht of op zijn minst geluidloze motoren.

Maar wanneer je zegt dat de helden die men langzaamaan ontmenselijkt heeft tot goden en halfgoden in feite gewoon mensen zijn geweest, neemt men het je kwalijk en wil men dit niet aanvaarden.

Eigenlijk is het te begrijpen. De kennis in het verleden is in legende wel aanvaardbaar, maar niet lals een hard feit. Want dan zou de mensheid van heden moeten toegeven dat zij, ondanks alle middelen, waarover zij beschikt, het in feite nog zo ver niet heeft gebracht. Dat kan toch niet?

En wanneer je die helden maakt tot voorbeelden in het werkelijke leven ook voor anderen - dit inplaats van hen te binden aan een vaag en schijnbaar zeer hoogstaand bevrijdingsdenkbeeld - dan leg je de mens de verplichting op minder egoïstisch te zijn. En in zijn egocentrisme denkt hij nu eenmaal, dat egoïsme de enige rechtvaardiging vormt voor zijn eigen bestaan.

Een daadwerkelijk altruïsme dat niet slechts voor enkelen, maar voor allen een werkelijke verplichting zou vormen, voelt de mens van heden als een direkte aantasting van zijn gewende levenssfeer. Wat het verzet tegen te zeer directe en materiele uitleggingen wel verklaart.

Toen ik werd gekonfronteerd met de noodzaak om dit onderwerp voor u te behandelen heb ik er over nagedacht hoe ik het aan zou pakken en mij afgevraagd, of ik het ernstig, theosofisch, spottend zou doen of zou omgeven met vele historische zaken zonder daardoor de mens te konfrontereren met de werkelijke betekenis.

Uiteindelijk sprak ik tot mijzelf: Waarom zou ik niet teruggaan naar de feiten zover die mij bekend zijn? Waarom zou ik niet spreken over het bestaande feit van een vroege en zeer uitgebreide kennis, die het alleenrecht was van een bevoorrechte kaste?

Waarom zou ik niet de nadruk leggen op de gevolgen van een uitlekken van feiten, ook al betreft het in feite maar kleinigheden en de wijze waarop men zich daartegen pleegt te weren?

Vergeet niet, dat een klein schandaaltje Nixon kon doen vallen en in uw land de afgang kan betekenen van iemand als Aantjes. Want in Nederland doet men dergelijke dingen nu eenmaal altijd op een wat kleinere schaal en brengt men geen verdere schandalen naar voren tenzij dit onvermijdelijk is.

Een enkel fabrieksgeheim dat uitlekt en een omgaan van octrooien en patenten mogelijk maakt, kan de ondergang betekenen voor een grote en machtige maatschappij. Zelfs van IBM. Want er bestaan twee patenten die indien men over alle gegevens zou beschikken omgaan kunnen worden. En wie daarin slaagt zou met zeer goede resultaten met deze grote firma kunnen concurreren, daar er heel wat staten zijn, die er voor voelen, bepaalde faciliteiten wat goedkoper en eenvoudiger in handen te krijgen en niet meer voornamelijk te huren.

In essentie is een prometheuslegende ook mogelijk in uw dagen. Maar dan moet degene, die er aan begint wel twee dingen waarmaken. Prometheus heeft dit in zijn tijd gedaan - altans degene, die achter deze naam schuilt. Hij heeft zich de kennis eigen gemaakt van de regeerders in het geheim en hij heeft die geheimen aan de mensen gegeven op een wijze, waardoor zij daarmee zelf verder konden gaan werken.

Zoiets is nu eenmaal ook nu nog de meest fatale aantasting van bepaalde kasteprerogatieven. In het oude Rome hebben wij dergelijke zaken zien gebeuren, want ook daar zijn belangrijke edelen en senatoren vermoord of - zoals het heette in die dagen - door het zenden van het zijden koord tot zelfmoord gedwongen alleen maar omdat zij gegevens aan eenvoudige mensen hadden verstrekt en hen zo een kennis hadden gegeven omtrent zaken die zij niet behoorden te weten of middelen hadden verstrekt waardoor zij mogelijkheden verkregen, die voor hen niet dienden te bestaan.

Ik heb zo het gevoel dat zeer veel van de zorg, die besteed wordt aan het bewaren van z.g. staats en fabrieksgeheimen in uw dagen, een vergelijkbare basis kent. Ik meen, dat er heel wat meer mensen sneuvelen of vernietigd worden dan u kunt beseffen, wanneer zij een geheim weten en daarvan blijk geven. Toch is het mogelijk door het werken met juist deze gegevens iets te bereiken voor de gemeenschap.

O, wij kunnen misschien wel eens wat lachen over de hier zo vaak verheerlijkte dissidenten in Oost Europa, de intellectuelen die proberen de waarheid te zeggen omtrent het regiem, maar toch wel zorgvuldig vermijden de volledige waarheid die zij kennen aan anderen mede te delen.

Er zijn op dit ogenblik mensen die over geheime kennis beschikken welke, wanneer zij zou kunnen doordringen tot het gewone volk, niet fataal slechts voor de regeerders van de Sovjetunie zouden zijn, maar eveneens voor de leiders en hoge politici evenals zakenfiguren in de gehele wereld. De dissidenten zwijgen daarover, omdat zij anders geen enkele uitwijkmogelijkheid meer zouden kunnen vinden.

Prometheus is het standbeeld, dat het verleden voor een dergelijke figuur, die wel alle risico's nam, heeft opgericht. De mythos van een verlosser die hetgeen hij zelf leerde ontrukte aan de greep van de enkelingen en zonder gevaren te tellen of mogelijkheden in ogeschouw te nemen doorgaf aan de velen.

Denk nu niet, dat ik deze benadering kies omdat ik links ben ingesteld. Trouwers, de begrippen van politiek links en rechts zeggen niet veel in een wereld als de uwe. Wanneer het de rechtsen zo uitkomt zijn zo veel socialer van instelling dan de linksen en wanneer de linksen hun leer en de geldigheid daarvan in gevaar zien komen handelen zij rechtser dan de meest rechte bewindvoerders ooit deden.

Indirect worden wij door dit onderwerp gekonfronteerd met het probleem van alle mensen. De mens leeft in een systeem. Binnen dit systeem gaat het je gemeenlijk aardig goed en leef je redelijk aangenaam, zolang je maar de juiste woorden weet te spreken en de juiste bewegingen maakt, het juiste respect betoont aan de juiste mensen en de geverge offers zonder meer brengt aan systeem of goden - waarbij die goden soms ministerie van financien schijnen te heten, soms dagon en . . . weer andere namen voeren, maar altijd weer vergen, dat je je liefste bezit offert.

Op het ogenblik dat je echter in jezelf een licht, een kennis, een besef van werkelijke waarden, weet te verwerven waardoor je in staat bent de cirkelgang, de tredmolen van het "maatschappelijke bestaan" te doorbreken, ben je gelijktijdig vrij van de heersende machten en verlosser van vele anderen.

Dan kun je de mensheid een tijdlang helpen tot grotere vrijheid en tot beter inzicht te komen. Tot er weer barbaren -- of machthebbers - komen, die deze vrijheid alleen lastig en alle kennis maar overbodig

vinden.

Zij nemen hun maatregelen en sluiten misschien de Congressional Library of de Library of the British Museum inplaats van de alexandrijnse bibliotheek in brand te steken en de resten eveneens te vernietigen. Zeker, zij zullen er iets tegenover stellen, zoals eens de kostbare rollen met wetenschappelijke en andere werken werden gebruikt om de openbare baden te verwarmen. Want je moet de mensen toch enig nut bieden wil je er in slagen de bronnen van kennis af te sluiten of te vernietigen voor zij beseffen, wat er in feite aan de hand is.

Denk niet, dat dit ondenkbaar is. Het is iets, wat zich in de historie steeds weer herhaalt. Je kunt met de huidige middelen een gemeenschap maar moeilijk regeren op het ogenblik dat een ieder over voldoende kennis en inzicht kan beschikken en vele bronnen kan naslaan. Want dan zou men ook kunnen beseffen, wat de leider in feite probeert te doen en de beweegredenen achter zijn besluiten en uitspraken kunnen kennen.

Wat er op neerkomt dat een leider, die zichzelf als onvervangbaar of noodzakelijk beschouwt steeds weer maatregelen zal nemen om delen van de beschikbare kennis te vernietigen. En dat gebeurt dan ook, of men nu zoals in Duitsland eens boeken verbrandt waarin zaken staan, die de betrekkelijkheid van bepaalde pretenties en beelden duidelijk zouden kunnen maken dan wel bladzijden van encyclopedien steeds weer vervangt zodat alle gegevens stroken met de voorstelling van zaken, die men nu geeft, zoals in Rusland dan wel zoals in vele landen een pers en publicatie breidel hanteert, in vele, zelfs z.g. zeer democratische landen op het ogenblik nog steeds het geval is.

Dat de methoden verschillen is van geen belang. Men handelt nu anders dan men in het verleden deed en voorkomt zoveel mogelijk het maken van martelaren. Maar in wezen komt het op hetzelfde neer.

Toen u het onderwerp stelde hebt u speciaal ook gevraagd naar de achtergronden van Prometheus. Hier hebt u dezen dan. En de betekenis?

Je kunt aan dit verhaal elke betekenis toekennen die je maar wenst.

Zoals je kunt beredeneren dat iemand die Jansen heet een heel onopvallend en gewoon mens dient te zijn, maar dat iemand die Janssen met twee s'sen schrijft opeens ander, gewichtiger zal zijn geworden. Je kunt aantonen, dat men alleen door die enkele s extra zich a.h.w. boven de menigte verheft. En in de ogen van heel wat mensen is dat dan nog waar ook.

Wanneer ik denk aan Prometheus en de betekenis van dit verhaal dan zie ik de held in de eerste plaats als een voorbeeld voor de mens. Niet een voorbeeld, dat de mensen zo maar en zonder meer vrij maakt, geen bevrijder of verlosser die u zonder moeite in staat stelt opeens beter te gaan leven en u dan bovendien nog in staat stelt om later met weinig moeite de eeuwige zaligheid te verwerven.

Geen bonbonnière van geestelijke verrijking dus waaruit u vrijelijk kunt snoepen zolang u maar braaf blijft.

Voor mij is Prometheus het beeld van de mens, die in zich een waarheid vindt en dan bereid is om alles, maar dan ook werkelijk alles, op te offeren om die waarheid aan anderen te kunnen geven.

Hij is degene die, een licht in zichzelf gevonden hebbende, zoekt naar de bron daarvan en, al zou het zijn ondergang betekenen, die bron dan aantapt opdat ook anderen dit licht zullen kunnen bezitten en kennen.

Het is het beeld van de eenling, die zichzelf beseft als deel van de eenheid. Voor mij betekent Prometheus het beeld van de mens die tot meer dan mens wordt op het ogenblik, dat hij bewust zichzelf leert zien als iets, wat alleen belangrijk kan zijn door zijn betekenis voor het geheel van de mensheid.

Zoals Hij voor mij degene is die zelfs als legendarische gestalte er blijk van geeft in zijn lijden te kunnen glimlachen omdat hij beseft

dat wat hij gegeven heeft, zelfs door goden niet meer kan worden terug genomen.

Omdat hij eveneens beseft, dat niemand de tijd terug kan zetten. En ik vraag mij af hoeveel mensen diep in zichzelf iets beseffen van een waarheid, een werkelijkheid, waar zij maar liever niet over praten.

Zoals ik mij afvraag, hoeveel mensen hun werkelijk intenties en bedoelingen gebruiken om zich door woorden, begrippen en stellingen af te schermen voor de anderen, opdat niemand, zelfs zijzelf niet, zullen weten wat zij werkelijk zijn.

En ik denk aan de enkelen die, aan deze neiging ontkomende, al wat zij denken en weten bewust willen delen met alle andere mensen. Want Prometheus is voor mij de mens die, de hemel kennende, haar opent voor anderen.

En daarmee heb ik het mijne over het onderwerp reeds gezegd. Na de pauze krijgt u de kans, uw vragen problemen en denkbeelden in verband met dit alles voor te leggen. Ik hoop, dat u van die mogelijkheid ook rijkelijk gebruik zult maken.

Het lijkt mij echter niet zo geslaagd om in te gaan op de vraag welke uitvingen er al zo bestonden in een ver verleden. Zij waren er in grote aantallen, dat wel. Maar je hebt er toch niets aan op het ogenblik, dus vergeet dit aspect maar liever.

Wij hebben te maken met een denkbeeld, met een symbool voor een bepaald proces dat zich in en vanuit de mens kan afspelen, zoals wij te maken hebben met het doorbreken van de illusie waardoor de waarheid voor steeds meer mensen steeds meer toegankelijk zal worden.

Wanneer u vragen die kant uitgaan zal ik u maar al te graag van antwoord dienen en zo u het onderwerp toch liever op een andere, meer esoterische wijze benaderd zouwt willen zien, ik doe mijn best wel. Mij is het goed.

Alleen moet u er wel rekening mee houden, dat ik ook in dat geval terug zal blijven komen op de werkelijke achtergronden en de ware betekenis van de prometheus legende: degene die het licht van de goden gaf aan de gewone mensen.

Tot straks.

-0-0-0-0-0-

Zo vrienden.

Na die korte eerste helft vande avond hebt u nu alle tijd, om zelf aan het woord te komen. Ik ben benieuwd.

x Uw Prometheus doet mij sterk denken aan Jezus. Wat was dan het vuur dat hij stal?

- Het vuur was de kennis, de kracht van de goden. Volgens de legende zou het ook nog het levensvuur geweest zijn. Er is zelfs een versie van het verhaal waarin wordt beweerd, dat de directe essence van het goddelijke door hem gestolen zou zijn en dat hij daardoor de mensen a.h.w. een onsterfelijke ziel gegeven zou hebben.

Volgens mij zijn dit echter interpretaties en dergelijke uitspraken die niet werkelijk hard gemaakt kunnen worden doen mij dan ook altijd weer met de al dan niet geleende oren klapperen, daar deze uitspraken volgens mij wel heel sterk rieken naar een filosofisch systeem dat middels uitleggingen probeert aan de feiten te ontvluchten.

Wanneer er volgens u een overeenkomst is tussen Jezus en Prometheus

zo zal deze naar mijn mening vooral gelegen zijn in het voorbeeld dat zij de mensen geven.

Jezus heeft men tot een soort verlosser bij de gratie van een absolutie gemaakt, waarbij ik mij altijd weer afvraag, of de mensen die die absolutie geven wel waarlijk weten, wat zij doen.

Jezus zelf heeft echter niet gezegd, dat hij kwam om de mensheid zonder meer te verlossen. Hij heeft wel gesteld, dat hij de weg en de waarheid was.

Prometheus heeft het vuur aan de mensen gegeven en gezegd, dat zij met dit vuur zichzelf moesten bevrijden. Hij heeft dus niet gezegd: hier hebben jullie het vuur, nu is alles in orde en ik zal daarvoor dan wel gaan hangen. Want hij heette geen Barbertje, maar Prometheus.

Enige overeenkomst bestaat er dus wel degelijk. En waar wij ook gaan door de tijden heen, altijd weer stuiten wij op figuren, die leven voor de mensheid en volgens hun volgelingen het uiterlijk van een verlosser vertonen.

Meesters, leraren, stichters van religies en systemen dus, die de mens ook steeds weer duidelijk proberen te maken, hoe hij zichzelf los kan maken van de te zeer dierlijke elementen, die zovele mensen nog te zeer beheersen.

Prometheus is hier slechts één uit velen, ja, zelfs waarschijnlijk veeleer één legende dan de meeste anderen. Vermoedelijk, omdat zijn werkelijke daad en leven in de historie te ver terug ligt. Maar ook hij geldt velen ook nu nog als een voorbeeld voor de mens in de eerste plaats en daarnaast als de uitbeelding van degene, die door zijn eigen innerlijke mogelijkheden en kunnen geheel te gebruiken de mensheid iets weet te geven, wat zonder een dergelijke meester of voorganger niet zo gemakkelijk gevonden zou worden.

Ik meen dat degenen, die naar overeenkomsten speurt dezen vooral op dit gebied zal moeten zoeken. En als u zegt wat onderscheidt dan Prometheus van Jezus zo zou ik dit buiten enkele dogmatische argumenten niet eens goed kunnen omschrijven.

Zover mijn kunnen reikt meen ik te mogen zeggen: Jezus is de basis geworden van een religie die zijn werkelijke principes grotendeels verloochent. Prometheus is een legende geworden met vele zeer vrij blijvende uitleggingen - waarbij de mens nog steeds wordt herinnerd van het vuur der goden, dat ook voor die mens nu toegankelijk is geworden. En als dit niet voldoende is, zegt u het maar.

x Hij was dus geen godsdienststichter?

- Neen. Hij is evenmin als Jezus een godsdienststichter. Men zou hen eerder kunnen beschouwen als de stichters van een traditie. Wanneer u Prometheus al met alle geweld als de stichter van iets wilt aanduiden zo zou ik zeggen, dat hij de stichter is van een magisch esoterische groepering, niet van een kerk, niet van een wet voor mensen.

Hij is een verkondiger en door zijn leven en zijn tevens de illustrator van de weg, die voor mensen mogelijk is. Om nog even terug te komen op de vorige opmerking: Jezus is verdronken in de vroomheid, maar Prometheus drijft nog steeds boven als lichtend voorbeeld juist omdat hij drijft op de zee van legenden. Voldoende?

x De legende is dus ouder van oorsprong dan de griekse cultuur?

- Ja. Wanneer wij proberen de Prometheus legende terug te volgen tot zijn bron komen wij uiteindelijk terecht bij godenverhalen in het sanskriet neergeschreven. En zelfs dit is alleen maar een later vastgelegde overlevering.

Hierin komt een verhaal voor, dat met een andere held overigens vertelt over een betreden van de godenwereld en het daaruit meenemen van een kleinood, waardoor de mensen nieuwe en betere kansen krijgen.

Later zien wij, dat dit verhaal in vele andere vormen verteld wordt en zijn elementen daarvan ook in boeddhistische en zelfs islamitische verhalen

en legenden voorkomen.

Zeker is het verhaal zeer oud. Wij mogen dan ook aannemen dat de basis voor deze verhalen en dus ook het Prometheus verhaal gelegd is tussen 5000 en 3900 v. chr.

Dit terwijl de bekende en door de griekse schrijvers kundig gedramatiseerde versie zeer waarschijnlijk eerst werd neergeschreven rond 70 v.chr. in eerste aanzet en in de verkorte, nu meest hgangbare vorm vermoedelijk eerst tot stand kwam rond 150 jaren n.chr.

Tussen het optreden van de verschillende vormen van het verhaal die te achterhalen zijn liggen steeds weer grote hiaten, die wij alleen enigszins kunnen vullen wanneer wij de volksverhalen nagaan.

Dan zien wij inderdaad, dat het steeds weer, zoals in vele andere oude verhalen, een kwestie is van de mens die doordringt in de wereld van het bovennatuurlijke, de wereld van de goden. In een hindoelegende of een oud hindoe verhaal is er sprake van een held, die terugkerende dan de mensen verblindt door zijn licht. De goden waren echter kennelijk meer praktisch ingesteld dan die van de grieken, want voor hij met dit licht veel had kunnen doen werd hij door de goden gevonden en snel tot een halfgod gemaakt, die werd opgenomen in de hemel, kennelijk onder het motto, houdt hem maar hier, dan kan hij daar beneden tenminste geen kwaad doen.

De basis is dus waarschijnlijk in Indie gelegen. Maar elk volk dat het verhaal verteld weeft zijn eigen tradities en denkwijze mee in het verhaal in, zodat het vaak moeilijk kenbaar is.

Indien wij ons echter herinneren, hoe de goden van griekenland waren, vaak nogal willekeurig, wraakzuchtig ook, dan is het begrijpelijk, dat dit bij heeft gedragen tot de nu bekende versie en werd ingebracht toen de schrijvers voor het eerst de oude legende omzetten in een grieks verhaal.

Alle verhalen, tot uw romans toe, zijn in feite steeds een weerspiegeling van de gebruiken, opvattingen en zelfs geloofsbenaderingen van het volk, waarin zij tot stand komen.

En wanneer het gaat om geloof ... Wanneer u zich de moeite eens zoudt willen getroosten om de vastgelegde preken uit het verleden te vergelijken met de hedendaagse verkondigingen en verder de wijze, waarop bepaalde leerstellingen b.v. rond 1600 benaderd werden zoudt willen vergelijken met de moderne benaderingen zoals b.v. die van Schillebeex, zo zult u met mij het gevoel ebben, dat de naam van het geloof wel gelijk is gebleven, maar dat de benadering daarvan zodanig anders is geworden dat je in feite van een geheel verschillend geloof zoudt mogen spreken.

Je ziet dan dat zelfs de godsdienst voortdurend verandert omdat zij in haar interpretaties en benaderingen toch altijd weer een weerspiegeling blijft van de gemeenschap waarin zij bestaat en waarover zij mogelijk denkt te heersen.

Voldoende?

x U noemde Jezus een sociaal revolutionair. Zoudt u dit nader willen toelichten? Mij is n.l. steeds het tegenovergestelde voorgehouden. Zo heeft Jezus zich b.v. nooit gekeerd tegen de slavernij van zijn tijd, altans niet zover bekend is.

- Dat is ook wel begrijpelijk. De evangeliën die u nu kent zijn - en wordt nu niet boos - propagandagechriften geweest. En van de meer dan 70 die daarvan in omloop zijn geweest zijn de vier het meest passend bij de belangen van de kerk - naar men zegt door een wonder al zeg ik dat het meer ging om een handige truuk - uitverkoren als enig waar boven alle anderen. M.a.w. het was de toen reeds machtige groep van de geestelijkheid die deze keuze in feite heeft gedaan. Vergeet daarbij niet dat de hoge geestelijken in die tijd in feite regerende functies hadden in de stoffelijke gemeenschap.

In die dagen was de paus reeds een vorst. Bisschoppen en abten waren gelijktijdig baronnen of graven, edellieden dus met eigen domeinen. Zij werden natuurlijk wel begraven als bisschoppen maar leefden als edellieden, zonder armoede en met een wonderlijke versie van het celibaat. Kortom, zij traden vaak minder edel op, maar wel vaak als man.

Het zal u duidelijk zijn, dat dergelijke tot het establishment behorende figuren er niets voor voelen ook maar aandacht te besteden aan het werken van Jezus als revolutionair.

Laat ons echter de bestaande evangelien toch eens onder de loupe nemen indien u geen bezwaar hebt. In de eerste plaats wordt dan reeds snel duidelijk dat Jezus zich niet onderwierp aan het leergezag en de wetinterpretaties van de oudsten en leraren van zijn volk. Daarom wordt hij uitgedreven uit de synagogen, waar hij enige tijd een zeer succesrijk spreker schijnt te zijn geweest. Wat overigens uit apocriefen stamt en hoogstens enige bevestiging schijnt te vinden bij Lucas.

Wanneer Jezus iemand genezen heeft op de sabbath antwoordt hij, dat de wetten van de menselijkheid voor hem zwaarder tellen dan de uitleg die mensen menen te moeten geven aan de goddelijke wetten. Hij bevestigt dit in de gelijkenis van de barmhartige Samaritaan.

Jezus gaat tegen alle wetten en gebruiken van zijn tijd in, wanneer hij spreekt met de samaritaanse vrouw die vele mannen had bekend en later een overspelige vrouw huiswaarts stuurt terwijl hij in het zand zwijgend de zonden en namen van de aanwezigen schrijft en dezen vervolgens uitwist.

Trouwens, dat zou men in deze tijd eigenlijk ook hard nodig hebben. Wanneer je één ieder die een ander onbarmhartig wil veroordelen eens zouft kunnen konfronteren met zijn eigen fouten zou de maatschappij wel iets verdraagzamer worden naar ik meen.

O, Jezus ishandig. Hij laat zich niet vangen. Wanneer men probeert hem een soort opstand tegen Rome of de tempel te verwijten toont men hem een munt en vraagt, wie men belasting moet betalen. Zijn antwoord is meesterlijk: wiens beeld staat er op? Geef dan de keizer, wat van de Keizer is en God wat van God is.

Maar let op de feiten, lees de gelijkenissen: Hij stelt steeds weer, dat God overal te vinden is en niet alleen in de tempel in Jeruzalem.

Tegen de farizeën heeft hij ook nogal wat te zeggen, zoals blijkt in zijn harde woorden "gij gepleisterde graven" enz en de gelijkenis van de Farizeer en de arme bedelaar.

Zelfs uit de erkende evangelien blijkt steeds weer, dat Jezus zich maar heel weinig aantrekt van de orthodoxie, de wetten, de opvattingen van zijn tijd.

Hij gaat echter veel verder dan dit. Zo zegt hij meerdere malen dat alle mensen in wezen gelijk zijn, beveelt het bevrijden van gevangenen en nog andere zaken aan als verdienstelijk. Hij maakt de arbeid tot iets, wat geen levensnoodzaak is, wanneer hij zijn leerlingen wijst op de vogels en de lelien des velds. En door zijn gedrag toont hij meerdere malen, dat voor hem een slaaf gelijk is aan een vrije burger, een romein, een belastinginner voor hem gelijk zijn aan vrome joden enz.

U hebt gelijk, dat hij nimmer de slavernij als zodanig heeft veroordeeld, maar duidelijk deed hij dit wel t.a.v. de slavenhouders die niet aan hun plichten voldeden. Wat overigens eveneens niet blijkt uit de gangbare evangelien, maar wel duidelijk wordt uit het z.g. evangelie van Simon.

Bang is hij zeker ook niet, zoals moge blijken uit het uitdrijven van de wisselaars uit de tempel. Iets, wat in deze tijd te bezwaarlijk zou worden, want dan komen er verkeersopstoppingen die na dagen nog niet opgelost zijn.

Denk maar eens na, wat men alzo in de naam van God in deze dagen doet: te zware belastingen heffen, raketten opstellen, oorlog voeren. Alles in de naam van God en Jezus Christus. Ik denk dat Jezus zijn eigen titel zou roepen, wanneer hij dat alles overzag.

Zeker is echter, dat Jezus de mensen steeds weer leert, zich onafhankelijk op te stellen t.a.v. het wereldlijk gezag en ook t.a.v. het theocratisch denkende gezag van de tempel.

Indien u dit geen sociale revolutie vindt in een tijd, waarin de mensen zeer sterk gebonden waren aan het gezag, de macht en het denken van enerzijds de tempel en anderszijds de machtsuifbefening van de burcht Antonia, dan moet u mij maar een beter voorbeeld geven.

Wanneer iemand zich afzet tegen de nu heersende gebruiken en wetten beschouwt men hem immers ook als een revolutionair en wanneer iemand b.v. beweert, dat noch het Kremlin, noch de aartsalaxandriet gelijk hebben met hun leringen, zal hij eveneens als revolutionair worden beschouwd, al noemt men dit dan contrarevolutionaire reactie.

Jezus blijkt steeds weer zich af te keren van heersende opvattingen en wetten. Maar hij gaat nog verder dan dit. De god, die volgens de tempel één toornige en wraakzuchtige god is, wordt bij hem opeens de vader.

Hij spreekt niet voornamelijk over het oordeel en de eisen, die God de mens stelt, maar vooral over de genade. Zeker, veel van hetgeen hij heeft gezegd is vastgelegd in de gelijkenissen, in rabbinale termen dus.

Maar wanneer je je realiseert wat hij in feite zegt en even nadenkt over de zaken, die hij de mensen aanbeveelt, zul je zelfs in deze toch veel ruimer denkende en meerwetende tijd nog vreemd opkijken.

Neem alleen maar het bevrijden van gevangenen. Een lering, die u in de evangeliën kunt aantreffen. Preek dit maar een tijdje voor de Bijlmerbajes en voor je het weet zit je binnen....

Opvallend voor zijn afkeer van dwang en kentekenend voor zijn in die dagen wel zeer revolutionaire denkbeelden is de wijze, waarop de leerlingen samenbrengt, de wijze waarop hij steeds weer duidelijk maakt dat men zoveel mogelijk de mensen gelukkig moet maken en moet bijstaan.

Hij stelt zelfs niet, al doet men later alsof dit wel het geval zou zijn, dat men een ieder met alle middelen moet bekeren tot zijn denkbeelden. Wat duidelijk blijkt uit de opdracht die hij zijn apostelen geeft wanneer hij hen zegt: Gaat uit, verkondigt enz. enz.

De leerlingen vragen onmiddellijk, wat zij dan wel moeten doen, wanneer de mensen niet naar hen willen luisteren.

Zelfs in deze dagen blijken de volgelingen van Jezus in een dergelijk geval het ideaal te vinden wanneer zij de politie er bij kunnen halen en je kunnen dwingen naar de heilsboodschap te luisteren, alles in naam van God en in naam van de democratie.

Hij echter zegt: wanneer men niet luisteren wil, ga naar het volgende huis. En wanneer de gehele stad niet wil luisteren, schudt het stof van je schoenen en ga naar een volgende stad.

Kortom, hij wenst geen dwang, geen handigheidjes. Hij stelt eenvoudig, dat men de mensen met de waarheid moet konfronteren, zonder deze echter aan anderen op te dringen of op te leggen. Een houding, die men de vele actiegroepen in deze dagen eigenlijk ook eens bij zou moeten kunnen brengen.

Zelfs al die knuppels, die met alle middelen het geloof in de oude behoudende zin willen handhaven zou je dit voor moeten houden. De mens moet zelf besluiten, zo zegt Jezus in feite. Wat neerkomt op de leer, dat er geen enkele werkelijke wet kan bestaan buiten de wetten van God. En verder zegt hij steeds weer: dit is mijn waarheid. Wanneer je die

metterdaad volgt - en er dus niet alleen maar in geloofd - dan vindt je door mij God.

Het geloof als voornaamste voorwaarde is natuurlijk veel gemakkelijker en kan veel beter gehanteerd worden, vandaar dat dit in de advertenties van de verschillende sekten terecht is gekomen.

Maar indien wij Jezus voorbeeld en woorden nemen, dan moet je niet alleen geloven, maar ook doen. Dat is de weg. Dan, zo schijnt Jezus te willen zeggen, ben Ik u eerst waarlijk de weg, de waarheid en het leven.

Indien u, rekening houdende met de maatschappij uit die dagen, nu nog twijfelt of Jezus wel een sociaal revolutionair was, dan weet ik het niet meer.

Want iemand die op gelijksoortige wijze in uw dagen zou optrekken tegen de misbruiken die in uw ongetwijfeld verder sociaal perfecte maatschappij zou volgens mij niet alleen als een gevaarlijke revolutionair beschouwd worden, maar al snel uit het openbaar verdwijnen ook. Men zou zich onmiddellijk af gaan vragen, waarop men zo iemand zou kunnen pakken. En wanneer dit niet mogelijk blijkt zou men mompelen wel bvd nogaantoe, dan maar op een andere manier.

Ik dacht, dat ik hiermede dit door mij gegeven denkbeeld voldoende had uitgewerkt en mijn beweegredenen voldoende had geëtaled. Kommentaar?

x Dat bevrijden van gevangenen, zou Jezus dit niet eerder overdrachtelijk, esoterisch, bedoeld hebben?

- Neem mij niet kwalijk, dat schoot mij even in het verkeerde keelgat. Heeft Jezus b.v. gezegd dat je de gevangenen van hun dwalingen moet bevrijden? Heeft hij bepalingen gegeven? Of heeft hij eenvoudig gezegd: de gevangenen bevrijden?

Het is gemakkelijk genoeg, om alles voortdurend te transponeren naar het esoterische vlak. Dan worden de zaken opeens veel prettiger en is alles veel meer vrijblijvend.

Dan kun je zonder meer redeneren: wij zetten mensen gevangen om de gemeenschap voor hen te behoeden, maar zijn dan wel verplicht hen van hun waanbeelden te bevrijden opdat zij onze waarheid duidelijk leren inzien.

Volgens mij is het de bedoeling niet. Hij heeft ook niet gezegd, dat je de hongerigen moet spijzigen door hen mooie denkbeelden te geven of de bedroefden te troosten door mooie woorden alleen.

Overigens is volgens mij het leger des Heils de eerste instantie geweest, die dit geheel en juist heeft begrepen. Want voor men predikte en met de mensen bad gaf men hen tenminste eerst een bord soep en de nodige hulp.

Ik wil niet beweren, dat het met deze benadering altijd even goed is verlopen. Ook hier zijn door menselijke opvattingen de ideeën van de stichter nogal eens in de soep gelopen. Maar kennelijk heeft men hier begrepen, dat Jezus met zijn goede werken niet alleen overdrachtelijke fraaie denkbeelden bedoelde, maar ook praktische hulp.

En troosten is ook niet waarlijk mogelijk met mooie woorden alleen, maar met praktische dingen kun je soms iemand een heel eind opweg helpen.

Wanneer je Jezus ontdoet van zijn band met de werkelijkheid blijft er slechts een reeks zweverige begrippen over, waaraan je op aarde macht kunt ontlennen zonder dat er veel verplichtingen aan verbonden zijn.

Trouwens, zover mij bekend heeft Jezus nooit gezegd dat hetgeen hij sprak alleen esoterisch of mede esoterisch bedoeld was en in zijn dagen wisten de mensen niet eens, wat esoterie was -- op enkele zeer kleine groepen na dan.

Wanneer hij zegt "gevangenen bevrijden" is een goed werk, dan slaat dit volgens mij evenzeer op het bevrijden van iemand uit de waan, waarin hij gevangen is als op een helpen om iemand uit te laten breken uit

een gevangenis, waarin hij opgesloten is.

U hoopt, dat u het mij zult vergeven, dat ik bepaalde zaken juist zo stel. Maar ik heb mij altijd nogal geïnteresseerd voor de historie en het is mij opgevallen dat in alle grote godsdiensten - en niet alleen in het christendom - de werkelijke bedoelingen van de z.g. stichter zodra dezen ook maar iets strijdig zijn met de belangen van de verkondigers, opeens esoterisch worden benaderd en worden overgebracht naar een minder praktisch vlak, waar zij geen schade aan kunnen richten.

Onthechting en medeleven worden voor de boeddhist dan opeens een vrijbief om politieke actie te voeren en het bevrijden van de gevangenen wordt dan in feite gereduceerd tot de plicht aalmoezeniers aan te stellen voor degenen die toch on de kerker moeten blijven zuchten.

Toch was een dergelijke betrokkenheid niet datgene, wat de boedda zijn leerlingen werkelijk heeft voorgehouden en was het zeker niet de bedoeling van Jezus Christus om mensen alleen maar geestelijk te bevrijden.

Wanneer je een evangelie leest en dit als waarheid wilt aanvaarden - zoals veel mensen voorgeven te doen - kun je je er zeker niet vanafmaken door te stellen dat je alles, wat niet past in de huidige maatschappij natuurlijk esoterisch en alleen zo dient te benaderen.

Volgens mij moet je dergelijke dingen of geheel aanvaarden danwel geheel verwerpen. Wat men op het ogenblik veelal doet is, vergeef mij de vergelijking, een eerste klasse biefstuk nemen, deze doordraaien met varkensvlees om er gehakt van te maken, om daarna vrolijk uit te roepen dat dit toch heus echte biefstuk is. Maar dat deugt dan niet. Dat is niet meer waar.

En als u het mij vraagt zit in vele verkondigingen van het christendom in deze dagen zelfs veel te veel varkensvlees om zelfs maar terecht over gehakt halfom te kunnen spreken.

Nogmaals, neem het mij niet al te zeer kwalijk. Maar mij steekt dat en u geeft mij dan de kans, een dergelijke grief eens duidelijk te luchten. En wat de rest betreft:

Geloof u nu maar, zoals u dit wilt en juist acht. Want u zult eens met de waarheid gekonfronteerd worden en die is toch weer anders dan de waarheid, die men in christelijke kerken verkondigt, wijkt af van de waarheid zoals boeddisten of hindoes die verkondigen en zelfs de heer Chomeiny zal eens moeten ontdekken, dat de essentie van de Islam rechtvaardigheid is op een wat andere wijze dan hij deze op dit ogenblik met allerhande spreuken probeert te interpreteren.

Is dit voldoende? En wanneer je je op de vingers getikt voelt moet je je er maar niets van aantrekken hoor. Ik weet niet alles en ik kan ook fouten maken.

Maar wat ik zie als de waarheid is voor mij de werkelijkheid, de waarheid zelf. En wanneer je zo voorzichtig wordt dat je de waarheid niet duidelijk durft zeggen uit angst anderen te kwetsen geef je meteen anderen de gelegenheid om uit jouw woorden te distelleren dat zij gelijk hebben en niemand anders.

Maar wanneer ik zo duidelijk mogelijk, zelfs soms overtrokken duidelijk probeer te zijn is een dergelijke poging voor hen hetzelfde als een proberen cognac te distelleren uit aardappelen. Dat lijkt mogelijk iets, maar een ieder proeft het verschil al snel.

En dat was dat. Er zijn geen schriftelijke vragen meer, dus wie heeft er nog iets op het hart?

x Is het uw overtuiging dat de revolutionaire geest in b.v. een Prometheus altijd in actie omgezet dient te worden? Is het niet mogelijk om een innerlijke revolutie te zien in het werk van Prometheus?

- Het is natuurlijk mogelijk om het er in te zien. Maar of het geheel juist is?

Wanneer u een innerlijke revolutie doormaakt en daarbij uw gedrag en

betekenis voor anderen verder niet verandert, is er dan sprake van een droom of een revolutie?

x Ik denk, dat het gedrag wel zal veranderen. Dat is een onmiddellijk gevolg van de innerlijke verandering. Maar dit behoeft niet meteen in een actie, een vorm van verzet en een drijfveer om buiten de mens gelegen toestanden te wijzigen te betekenen.

- Ook dit kan ik niet geheel onderschrijven. Het is leuk, dat jullie mij de kans geven tot een historisch onderlegd kankeren.

Wanneer je zegt revolutie denken heel veel mensen in deze tijd aan geweld. Dergelijke mensen willen de wereld verbeteren door b.v. een bom in de tank van de racefiets van van Agt te steken. Want, zo redeneren zij, dan krijgen wij misschien weer een juister sociaal klimaat.

Vergeet dat maar. Want ook het socialistische klimaat is onder deze omstandigheden fout, daar het zich niet aan pleegt te passen bij de werkelijke noden van de mensen, maar alleen bij de abstracties van een leer, die voorlopig al weer door de feiten achterhaald schijnt te zijn.

De revolutie die een Prometheus, maar ook alle anderen door mij in dit verband reeds genoemden ons tonen, is geen revolutie die zich afzet - desnoods met geweld - tegen anderen.

De christenen hebben eerst toen Konstantijn, een groot vorst en strijder hun schutspatroon werd, geweld gebruikt tegen anderen en vanaf dat ogenblik waren zij in feit geen echte christenen meer.

De eerste christenen waren revolutionairen, maar dan vooral omdat zij mensen waren, die hun eigen weg gingen ondanks alles. Zij gingen b.v. geen slaven bevrijden met geweld, maar probeerden alleen juist de slaven een mogelijkheid te bieden om innerlijk vrijer te worden. Daarna waren zij bereid hen bij te staan, wanneer zij wilden vluchten om een werkelijke vrijheid te vinden. Of soms kochten zij met hun eigen middelen dergelijke slaven ook wel vrij.

Zij hebben dus nooit gesteld, dat alle slaven tegen hun lot daadwerkelijk in opstand moesten komen....

x Alle gevangenen bevrijden b.v.

- Dat is ook zonder geweld heel goed mogelijk, zeker in uw tijd.

Wanneer niemand meer gevangenenbewaarder wil worden, zal het noodlottig zijn om nog mensen voor langere tijd gevangen te zetten.

Op soortgelijke wijze kun je bijna elk euvel uit de weg helpen, wanneer je weigert er aan mee te doen. Dan klinkt u misschien nog wat wereldvreemd in de oren en is zeker iets geheel anders dan de actie, harde actie, die voortdurend gepredikt wordt.

Maar het is geen kwestie van een je wil door willen zetten ten koste van alles, maar een zeer bewust geen enkel deel meer willen hebben aan de zaken, die je niet juist acht. Men stelt dan: hieraan werken wij in geen enkel geval mee.

Een houding die overigens lastig kan worden voor u. Want het betekent b.v. dat u, wanneer u tegen een aandeel van de nederlandse staat in de kosten van de nato bent, niet begint te kankeren en actie te voeren, maar dat u eenvoudig zegt: ik acht dit onjuist en zolang dit speelt betaal ik dan ook op geen enkele wijze belasting meer.

Staat, klaag mij, dan maar aan, verkoop mijn goederen dan maar, maar ik betaal niet mee aan dergelijke zaken omdat ik dezen onjuist acht. Pas dan bent u daadwerkelijk in opstand op de wijze, waarop Prometheus, Jezus, de boedda en anderen u dit leren.

En wanneer u iets te weten komt, dat voor anderen schadelijk kan zijn kijkt u niet, of het voor u misschien voordeliger is toch maar uw mond te houden omdat u er beter van kunt worden of omdat het u veel ellende kan kosten, wanneer u de mond opendoet. Dan vraagt u zich alleen nog maar af waar u met die kennis het meeste goed kunt doen en brengt zonder meer die gegevens naar buiten.

Dat is dus heel iets anders dan een verzet met geweld. Nuja, in Nederland? Hier gaat het gemeenlijk wel wat anders. Wanneer vrouwen over emancipatie staan te schreeuwen op het binnenhof besluiten de dames en heren binnen, dat het principieel juist is de vrouw geheel gelijke rechten te gunnen, maar dat dit op dit ogenblik economisch en sociaal nog niet geheel haalbaar is.

Of de arbeiders trekken op naar de regering of de gemeente om gelden te vragen waarmede een failliete fabriek toch in stand kan worden gehouden terwijl zij dit zelf mogelijk hadden kunnen maken door wat harder te werken voor wat minder geld. Maar ja, dat is natuurlijk te veel gevraagd, dus vinden zij, dat de gemeenschap er maar voor op moet draaien.

Dergelijke dingen gaan soms vergezeld met geweld en altijd met vele opzwevend woorden. Toch heeft iets dergelijks niets te maken met een werkelijke revolutie in de zin, waarin wij die nu bespreken. Dat is alleen maar een spel van schuiven met macht.

Iemand die eerlijk is zal moeten toegeven dat stakingen, of zij nu al dan niet gerechtvaardigd zijn, in feite een vorm van afpersing zijn. Regeringsbesluiten die tegen de wil van een volk ingaan, hoe juist mogelijk op zich ook, zijn in feite een vorm van machtsmisbruik.

Die methoden mag je dan ook niet gebruiken. En dat wordt je dan ook niet geleerd vanuit het werkelijke christendom vanuit het boeddhisme of vanuit de prometheuslegende of zelfs de islam.

Je moet respect hebben voor je medemens, maar je moet zelf weigeren om welk deel dan ook te hebben in iets, wat volgens jou geweten en weten onjuist is - ongeacht de gevolgen.

Wat er als christen b.v. op neerkomt, dat je niet van een ander moogt verlangen, dat hij zich als jouw naaste zal gedragen, maar dat je zelf de naaste moet zijn van elke medemens waarmede je in contact komt.

Je moogt niet van anderen eisen, dat zij met jou het licht gaan stelen of het vuur van de goden. Je moet alle risico's zelf nemen en het resultaat van je streven dan ook nog geheel vrijblijvend aan anderen geven in de hoop, dat zij daarmede iets goeds zullen doen.

Het gaat dus wel om een geheel andere vorm van revolutie, een soort heldendom ook, dan de omwentelingen waaraan u nu dacht. Maar praktisch is dit alles op de duur wel degelijk.

Want een werkelijk innerlijke erkenning zal niet kunnen beperkt worden tot het ideale en het innerlijke alleen. De innerlijke bewustwording en ommekeer is noodzakelijk bij dit alles. Het is het beginsel. Maar vanuit je innerlijke erkenning, mogelijkheid en vrijheid komt dan als vanzelf een besef van de onvermijdelijk en noodzakelijk wordende uiting voor je voort.

Die noodzakelijke uiting zal dan nooit tegen iets of iemand gericht zijn, maar altijd voor iets of iemand. Wanneer je gevangenen bevrijdt ga je niet opzettelijk en allereerst in tegen de staat. Je helpt eenvoudig een medemens, die toevallig gevangen zit.

Wanneer je de hongerigen spijzigt, ga je niet te keer tegen een slecht socio-economisch systeem in het een of andere land, maar probeer je eenvoudig weg zover je middelen maar reiken de ander te voeden opdat hij wat meerkracht en levensvreugde kan vinden.

Het is deze benadering die u bij een innerlijk bereiken ook als vanzelf brengt tot uiterlijke praktijk. En dit is een praktijk die uit uzelf voortkomt, die u niet zoeken in georganiseerd verband of op verre afstand, maar vanuit uzelf alleen of met anderen waarmaakt waarbij u ook kijkt naar de werkelijke noden in uw eigen omgeving.

De vraag hoe je een ander iets gelukkiger, iets lichtender van binnen kunt maken, kunt helpen ook om de mensheid weer wat meer te vertrouwen is de basis. Ook praktisch zul je daaraan dan iets moeten doen om niet je innerlijke vrede te verliezen.

Want alleen met denkbeelden en uitstralingen zul je wel iets bereiken, maar zeker niet genoeg om daarmee zonder meer vrede te kunnen hebben. Beperkt je daar toch toe, dan kom je in moeilijkheden en strijd met je innerlijk bereikt besef.

Voldoende? Ja? Ik besef dat het lastig wordt wanneer iemand je voorhoudt dat je zo konsekvent dient te zijn. Want het enige, waarin een mens werkelijk konsekvent blijkt te zijn is in zijn voortdurende inkonsekventies.

Dit beseffende moeten wij erkennen, dat leven op een dergelijke wijze voor een mens wel een heel moeilijke opdracht is, die slechts een enkeling werkelijk en geheel op zich kan nemen.

Want het is een zeer zware opdracht, wanneer je niet kunt volstaan met het innerlijk beloven van de prometaanse gedachten maar die ook moet omzetten in de praktijk.

Maar wie de uiteindelijk bereiking nastreeft, zal zo moeten reageren, zo goed als iemand die werkelijk christen wil zijn niet meer kan volstaan met vroom geloven, bidden en het kroesteren van de verlossingsgedachte. Hij zal beseffen, dat het zijn taak is, anderen te verlossen en dan niet door hen te bekeren zonder meer, maar door hen vooral te helpen om innerlijk en uiterlijk hun besef van werkelijkheid te herwinnen in een wereld die vol van illusies en valse voorspiegelingen is.

Ik besef niet alleen hoe lastig dit wordt, maar ook wel degelijk dat je als mens gemeenlijk een kompromis zult moeten sluiten. Voor de doorsnee mens is dit m.i. onvermijdelijk.

Eerst wanneer je als mens zover bent gekomen dat je niets meer belemmert omdat niets voor jou meer belangrijk is dan die ene innerlijk erkende waarheid bestaat er een kans, alles ook zonder compromissen in de praktijk om te zetten op de juiste wijze.

Niet voor niets zegt Jezus tegen de rijke jongeling die zijn leerling zegt te willen worden: geef uw goederen weg aan de armen, verlaat uw vader en moeder, uw vrouw en kinderen en kleef slechts mij aan.

Heel wat moderne mensen zullen denken: leerling worden van Jezus, best. Maar dan je vrouw en kinderen daarvoor in de steek laten vindt ik toch maar een rotstreek.

Wanneer je echter komt tot DE werkelijkheid dan weet je, dat alles eeuwig is, maar dat het bovenal en voor een ieder belangrijk is, dat je de erkende eeuwigheid in jezelf nu uitdraagt volgens je wezen, zodat het dan geen kwestie meer is van het beantwoorden aan de verwachtingen van anderen.

U leeft in een wereld en een maatschappij waarin, hoe u het verder ook wilt zien, het beantwoorden aan de verwachtingen van anderen of soms het bruskeren van anderen de enige nog aanvaardbare vorm van leven schijnt te zijn.

De werkelijk is echter dat u zowel door die maatschappij te bruskeren als door het zonder meer volgen van haar gebruiken u in feite niets tot stand brengt.

Eerst wanneer u eenvoudig verandert en daarbij aanvalt noch verdedigt maar alleen konsekvent uzelf bent, bereikt u. U dient te beseffen, dat je een zwaard niet met een zwaard kunt bestrijden.

Iemand die van zwaarden houdt zal u mogelijk de ploeg uit handen slaan. Dan smeedt U een nieuwe en gaat verder. Want voor u is dan het ploegen het meest juiste en niet het hanteren van het zwaard, hoeveel voordelen dit nu ook schijnt te bieden.

Pas wanneer je dit alles innerlijk beseft en in je wereld geleerd hebt, besef je dat er offers zijn, die ingelijk geen offer meer zijn voor jou persoonlijk, omdat je zonder dit nooit jezelf zoudt kunnen aanvaarden en gelukkig in jezelf zoudt kunnen zijn.

Dat is de revolutie, de werkelijke revolutie die de grote meesters

altijd weer brengen aan de mensen.

Dus nooit een "doe anderen ingaan", maar eerder een "ga in en keer terug om voor de anderen de deur op een kier te zetten".

Dit was een aanvulling op uw vraag en hetgeen mij treft bij de zaken, die daarmee verband houden. Hebt u nog commentaar?

Kennelijk niet. Ik heb schijnbaar alle hoop en verwachtingen nu geheel verbrijzeld. Wat mij spijt voor u maar aan de andere kant was het mij een genoegen, dat ik daartoe in staat was.

Beste vrienden, wij hebben nu gesproken over Prometheus, zijn achtergrond, betekenis. Bijna iedereen zal van mij een zeer klassiek en bovendien esoterisch betoog hebben verwacht. Maar in dat geval zouden wij niet veel meer gedaan hebben dan zeggen dat het zand, waarin wij onze koppen steken, toch werkelijk heel erg mooi is.

Ik heb geprobeerd die struisvogelpolitiek wat te ontwijken en misschien zo de denkgewoonten die daaruit voort plegen te komen enigszins te doorbreken.

Dat wil niet zeggen, dat ik aan u eisen kan stellen. Ik heb dit dan ook niet gedaan. Indien er volgens u eisen gesteld worden, stelt u dezen alleen zelf en aan uzelve. Onthoudt dat goed.

Ik heb geprobeerd u duidelijk te maken, dat Prometheus niet alleen maar een soort fabel of gelijkenis is, maar dat hij in wezen een tot esoterie en inwijdingsleer gemaakte omschrijving is van iets, wat eens op aarde werkelijk was.

Veel van onze legenden zijn waar, maar wel anders dan wij zouden willen denken. Betekenissen kunnen geestelijk zeer hoof zijn. Maar wanneer dezen geen basis kunnen vinden in de wereld die wij nu als onze werkelijkheid beschouwen, zijn zij voor ons zinloos.

Als je innerlijk tot God kunt stijgen en toch uiterlijk een duivel op aarde blijft, zul je na je dood je eigen hel voor jezelf scheppen. O, niemand veroordeelt u daartoe of beoordeelt u. Ook uzelf niet.

Prometheus vervulde alleen datgene, wat hij diep in zichzelf als noodzaak beseftte. Hij was bereid, daarvoor desnoods zelf tot slachtoffer te worden.

Dat ook een mens zover kan komen is mogelijk wel de grootste les, die in dit alles kan schuilen. Wanneer je weet, dat iets belangrijk is, is het vaak onvermijdelijk dat je daarvoor ook offers gaat brengen.

Dit offer is dan niet een tegen wil en dank aanvaarden, maar het erkennen van het offer als de logische en onvermijdelijke konsekwentie van hetgeen moet gebeuren omdat jij jezelf beleeft en beseft zoals je doet.

Jezus wist, dat hij gekruisigd zou worden, al lang voor het een feit werd. Hij voelde er niet bepaald veel voor, maar hij ging geen stap opzij om het te vermijden - ook al had hij zeker meerdere mogelijkheden om dit te doen.

Prometheus stal het vuur. Hij wist, dat de goden zich op hem zouden wreken, dat blijkt uit de legende. Maar ook hij week geen stap af van de weg, die hij voor zichzelf als de juiste zag.

De eeuwige waarheid in ons kan alleen bestaan, wanneer wij haar niet onderdanig maken aan onze tijdelijke wereldbeelden en onze beperkte belevingen.

Wanneer ik u dit alles heb kunnen overbrengen heb ik u mogelijk toch materiaal gegeven om eens verder over na te denken.

Wanneer ik u inclusief enkele historische gegevens die ik u verstrekte zover heb gebracht, dat u de prometheus legende nog eens naleest, ziet u er mogelijk toch opeens iets anders in dan voorheen.

Want u behoort zelf Prometheus te zijn. U, uzelf, dient de weg te gaan die Jezus ging: de weg van de waarheid. De weg van de liefde.

U zult beseffen, dat u zelf die weg dient te gaan, omdat niemand dit als een soort plaatsvervanger voor u kan doen.

En zo verdergaande zult u misschien uzelf vinden. Hij, die zichzelf vindt kent een vervulling, die door geen lijden meer ongedaan gemaakt kan worden.

Hij vindt een innerlijke verbondenheid met het heelal die belangrijker is dan alle tijdelijk gebeuren ooit voor het ik kan zijn en vindt daarin ook een vrijheid, die niet door ketenen, kerkers of zelfs door de dood vernietigd kan worden.

Dat is de les van vandaag. Ik hoop nu alleen maar, dat u mij niet kwalijk duidt, dat ik u hiermede gekonfronteerd heb. Want voor zeer vele mensen het is eerste beseffen van dit alles in feite een moeilijk probleem, dat zij niet zonder meer kunnen verwerken.

Ik heb u alleen met deze punten gekonfronteerd want nogmaals, de konklusies die u trekt zijn uw eigene, niet de mijne. Ik heb u een waarheid verkondigd zoals ik die zie en ken in mijzelf.

Als u deze herkent, doe er dan wat mee. En wanneer u niet tot herkennen komt ben ik zeker daarover niet boos of bedroefd. Ik trek mij er niets van aan, ik ga rustig verder naar een volgende bijeenkomst, naar een volgens onderwerp en daarna mogelijk naar een mogelijkheid om lering te ontvangen in een heel andere wereld dan die van u.

Maar deze waarheid, want dat is het volgens mij, zal ik blijven verkondigen tot ik zelf bewuster ben geworden dan wel tot anderen die waarheid gaan aanvaarden en er iets mee doen.

Dat zal mij dan de mogelijkheid geven, hen te helpen en bij hun streven te beschermen en desnoods soms te stimuleren. En wanneer u zo ver nog niet bent gekomen, geen nood. Want ook u zal ik zeker blijven helpen en steunen om uzelf te zijn en steeds meer uw ware zelf te vinden.

Ik dank U voor uw aandacht. Goeden avond.

d.d. 4 januari 1980

(volledige tekst)

-0-0-0-0-0-0-0-0-0-0-

N.B.

De LEDEN van de Orde der Verdraagzamen worden door het bestuur uitgenodigd hun discussie onderwerpen voor het verenigingsjaar 1980-81 kenbaar te willen maken.

Dezen zullen dan ter goedkeuring worden voorgelegd aan de geestelijke leiding.

De sluitingsdatum voor inzending is gesteld op 15 maart a.s. In verband met de vergadering met de geestelijke leiding kunnen later ingezonden onderwerpen niet meer in behandeling genomen worden.

Gelieve alle post te zenden aan het Secretariaat, Talinglaan 21 postcode 2566 VM te Den Haag.

Let wel: onderwerpen waarvan reeds een brochure verschenen is kunnen niet in aanmerking komen.

Het Bestuur.

Wij geven u reeds nu deze oproep door om u in de gelgenheid te stellen na te denken of u in dit opzicht bepaalde wensen koestert.

Uit de tekst zal u duidelijk zijn dat dit alleen geldt voor ingeschreven leden, niet voor degenen, die alleen abonné zijn.

red.